

Juryverslag Boekenpauw 2019

De derde editie van de Boekenpauw waarbij ook Nederland, naast Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk gewest, kan meedingen naar de prijs van het best geïllustreerde Nederlandstalige boek, verleidde uitgevers tot het inzenden van opnieuw een honderdtal boeken. Dit hoge aantal is een succes en toont dat de nieuwe formule werkt. Ook nu leverde dit een grote variatie aan kandidaat winnaars, waarbij niet zonder meer kon worden geschraapt; vergelijk en opmerkzaam doornemen van elk boek was zeker noodzakelijk. De gesprekken werden ervaren als verrijkend. Het was interessant te horen hoe ieders normen voor wat een goed geïllustreerd boek is, gestuurd werden door de professionele ervaring. De openheid van het gesprek en de vaak met animo gebrachte motivering om dit of dat boek mee te nemen naar een volgende ronde, zorgde voor een bont palet aan kandidaten op de shortlist.

Het viel de jury op dat de aandacht voor de vormgeving van het boek duidelijk toeneemt. Er is begrepen dat het goede boek bestaat uit de zich wederzijds versterkende samengang van tekst, beeld en vorm. Boeken zoals *Mijn Papa kwam de trap af* van Paul Verrept of *Mag je haaien aaien?* van het trio Katrijn De Wit, Inge Rylant en Laura Bergans, om er maar enkele te noemen, verdienen terecht alleen al om de vormgeving een vermelding. Uitgevers blijken hierin te investeren. Zo valt iemand als bv. Dries Desseyn op. Uitgeverij De Eenhoorn heeft met deze vormgever iemand in huis die een boek naar een hoger niveau tilt.

Mag je haaien aaien? brengt ons ook direct bij het kartonboek dat sinds de Boekenpauw van 2016 steeds opduikt in het juryverslag. Net als het informatieve boek krijgt dit genre blijvende aandacht, wat elk jurylid erg kan smaken.

Er werd door de voltallige jury positief gereageerd als gevestigde waarden toch weer verrassend uit de hoek wisten te komen. Zoals Kitty Crowther met Peter Elliotts *Farwest*. Of Gerda Dendooven die zichzelf weet te overtreffen met anders en zich zo weer vernieuwd. Of Paul Verrept, die evenmin voor één stijl te vangen is en telkens weer opnieuw weet te overtuigen en te ontroeren.

En wat dan gezegd van Harrie Geelen die, op zijn toch wel gezegende leeftijd, niet vies is van vernieuwing. Integendeel! Hij bevestigt zijn kunde en kunstenaarschap overvloedig met de parel *Van twee ridders* waarmee hij refereert naar het middeleeuwse manuscript in een transparant ogend kleurenpalet.

Maar er was ook ander opmerkelijks:

De durf van Yvonne Jagtenberg om met haar *Mijn wonderlijke oom* de wereld van Tati te betreden en er nog in te slagen dit werelderfgoed op een authentieke wijze heruit te vinden in een ontroerend naïeve stijl.

Er was Philip Hopman die met *De boom met het oor* een verrassend poëtisch boek bracht. Wonderlijk licht en knap hoe hij beeldend leven brengt in de stad.

Het boek van het leven van Floortje Zwigman met illustraties van Sassafras De Bruyn werd door iedereen gesmaakt. 'Een boek om in huis te hebben en beetje bij beetje van te snoepen'. Sassafras toont zich hier in een mengeling van humor en poëzië. Ook al is niet ieder beeld even sterk, het geheel overtuigt met verve.

Marjet Huiberts en Barbara de Wolf brengen met *Een olifant in de bus* een mooi 'klein' verhaal over diversiteit en over samenleven. De naïef vrolijke en exuberante collages vol humor prikkelen je verbeelding ten volle.

Met *Jawlensky - Haar ogen* van Bette Westra en Sylvia Weve, toont het Gemeentemuseum den Haag in haar samenwerking met Leopold, dat ze de eerder ingeslagen weg kwalitatief blijven aanhouden. Zij brengen opnieuw een kunstenaar dichterbij het jonge publiek.

Er waren de debutanten die meer dan overtuigen:

Als verdriet op bezoek komt van Eva Eland werd door de jury enorm gesmaakt. De eenvoud van tekst, verhaal, typo, vorm, beperkt kleurenpalet, het ingetogene van de illustraties: dit boekje heeft het, het raakt, het overtuigt.

Astrid Verplancke brengt een sterk debuut met *Waar zijn alle stemmen?* van Emi Catteeuw en stapt hiermee in de voetsporen van klassiekers. Nu nog blijven overtuigen en groeien.

Dat blijven overtuigen mogelijk is, bewijzen Jacques en Lise (Maes/Braekers) met *Viktor*, als opvolger van *Duif*. *Viktor* brengt op een poëtische manier een verhaal van bezinning en berouw met een 'groen' kantje.... en dan ook weer niet... lees daarvoor zelf het humoristisch plot.

Er is *Zo kreeg Midas ezelsoren* met prenten van Sylvia Weve, één van de drie inzendingen met haar naam op de cover. De stijl van Sylvia matcht met de mythen, op rijm gebracht, uit de oudheid. Haar figuren en stijl brengen een geslaagde actualisatie op jongerenmaat van de 'Metamorfosen' van de Romeinse dichter Ovidius. Het coverbeeld alleen al verdient vermelding: een heerlijk spel tussen negatief en positief met elegante typografie.

Vosje van Edward van de Vendel en Marije Tolman valt op omwille van de originele en geslaagde combinatie van duotone foto's en illustraties. De speelsheid van het vosje weet Marije perfect te vatten in zowel vignetten als landschappen vol sfeer.

Ook nog meegeven dat de grens tussen 'geïllustreerd boek' en 'prentenboek' vaak moeilijk te trekken viel. Louter afgaan op het volume en verhouding van de tekst t.o.v. de prenten bleek niet afdoende. Ook hier was het telkens weer argumenteren en vergelijken, voor het boek een categorie toegewezen kreeg.

En er was nog zoveel meer.... de oogst was rijk.

NOMINATIES IN DE CATEGORIE GEÏLLUSTREERD BOEK

De vrees voor het zoveelste Sinterklaasboek op rij was voelbaar bij het lezen van de titel ***Het geheim van Sinterklaas***, uitgegeven door De Eenhoorn. Maar de coverprent toont geen Sint. Het boekje oogt klein, ligt goed in de hand en... verrast. De jury was het meteen eens: dit boekje grijpt je bij de keel. Bart Van Nuffelen en Tim Van den Abeele brengen een intieme dialoog in briefvorm tussen kleinkind Rik en zijn terminale grootvader. Rik wil het geheim van Sint leren kennen: hoe werd hij zo oud? Misschien weet de Sint hoe zijn opa te redden valt. De tekst wordt de lezer teder aangereikt in een mooie vorm, omgeven door prenten in geel en rood. De prenten functioneren als een fotoalbum; ze tonen Rik en zijn opa tijdens 'hun' momenten. De breekbare prenten dringen zich nooit op maar laten de tekst zijn gang gaan. Je zou ze als dienstbaar kunnen omschrijven. Maar herneem je het boekje en concentreer je je op de beelden, dan tonen die zich in hun rijkheid. Tim Van den Abeele speelt geraffineerd met compositie, perspectief, uitsnijding, diepte en warme tonen. De liefde tussen de opa en kleinzoon spreekt uit elke prent. *Het geheim van Sinterklaas* toont hoe alles wat een goed boek maakt, moet samenvallen. Een pareltje.

Op zoek naar Stella van Gerda Dendooven is een vervolg op *Stella, ster van de zee*, beiden uitgegeven bij Querido. Na de nominatie Boekenpauw 2018 met *Wintervuur* opnieuw een boek van Gerda's hand; deze keer als illustrator én schrijver. En alweer met Gert Dooreman als vormgever. De tekst wordt tekstbeeld en sluit zonder opdringerigheid aan bij de communicerende prent. *Op zoek naar Stella* is een prachtig boekobject met heerlijke kleurrijke prenten; schilderijen vaak, waar elke onderdeel zo doordacht in de compositie lijkt opgenomen dat verschuiving niet mogelijk is. Gerda leeft zich uit in het creëren van bonte figuren en heerlijke landschappen. Het behoeft geen bevestiging; het vakmanschap van Gerda is groot. Haar stijl lijkt al jaren vast te liggen, maar ze slaagt erin om met elk boek net dat 'ietsje anders' te brengen, net dat iets dieper te graven in haar mogelijkheden. De prenten verrassen; doen opnieuw kijken en ontdekken, zoals pagina 41 waar bergen poezen blijken te zijn (of omgekeerd). De tekst brengt verzuchtingen aan actuele problematieken zoals vervuiling en klimaat, maar brengt dit verdoken in de verhaallijn of in een prent. Nooit wordt de auteur belerend.

NOMINATIES IN DE CATEGORIE PRENTENBOEK

Drie edities van de Boekenpauw al, nemen we in het verslag mee op dat het kartonboek aan een opmars toe is. En nu dus, een nominatie: drie jaar al vergaapt de jury zich aan dat kind dat je eigenlijk niet wil, maar zodra je haar leert kennen in je hart sluit. ***Suzie gaat tekenen*** van Jaap Robben en Benjamin Leroy, uitgeverij Gottmer, is het vierde boek op rij over dat o zo ondeugend ding. Met het eerste boek, toen nog *Suzie Ruzie (en het schartje)*, werd meteen de toon gezet; en dit alles gebracht in een cartoon-, stripachtige sfeer. *Suzie gaat tekenen* vertelt hoe het meisje al tekenend ingrijpt in haar leefwereld en deze ingreep haar noodzaakt tot

een verder ingrijpen... met opnieuw een tekening. Technisch voegt Benjamin Leroy een extra tekenstijl toe, maar laat de beide wondermooi in elkaar passen. Nergens komt een prent gemaakt over. Het geheel oogt natuurlijk en de dynamiek spat van elke pagina. Beeld en verhaal overstijgen het medium en de beoogde doelgroep. *Suzie gaat tekenen* is een ode aan de verbeeldingskracht, de humor, de details, in een mooie vormgeving van Kris Demey. Na een 'Suzie' kijk je anders naar je kind.

Over gevestigde waarden die bevestigen en toch wat nieuws brengen: Kaatje Vermeire doet dit in overtreffende trap met ***Ans & Wilma verdwaald*** van Alice Reijs en Ariane Van Vliet, uitgegeven bij De Eenhoorn. Zij toont zich in dit boek als schilder, eerder dan als grafieker. Ook in de typecasting verrast ze met een meer cartooneske kant. Ans en Wilma zijn twee hartsvriendinnen die er lustig op los tetteren met absurde en humoristische dialogen. Op een dag beslissen ze hun babbeltje te combineren met een boswandeling. Het brengt de twee hoofdfiguren in beelden met oerwoudsferen, zich wentelend tussen wat Zwitserland kan zijn en ook wel de tropen. Kaatje Vermeire botviert lustig haar fantasie in 'groen' en laat spelend met perspectieven, dimensies en een spel van licht en donker de twee vriendinnen in al die weelde vertoeven en pallaveren. Er is veel tekst, veel dialoog, die mooi evenwichtig en typografisch verfijnd wordt gebracht met hier en daar verwijzingen naar het stripachtige van de hoofdfiguren. Kaatje Vermeire brengt ons opnieuw een kwalitatief hoogstaand prentenboek.

En dan de winnaar...

De nominatie bleek een moeilijkere klus dan de winnaar kiezen. Er was dat ene boek dat eenieder verraste en bij herlezen, alleen maar sterker werd. Een boek waar we een illustrator aan het werk zien die zich niet blijft wentelen in geboekte successen, maar volop gaat voor de uitdaging die de tekst haar biedt. Een boek dat in beeld de vrolijke complexiteit van de tekst volgt, ondersteunt en er het hare aan toevoegt. Een boek zoals er meer zouden mogen zijn. De Boekenpauw 2019 gaat naar *Ans & Wilma verdwaald* van Kaatje Vermeire.

Jury Boekenpauw 2019: Eric Vanthillo (recensent), Griet Loix (Iedereen Leest), Viki Van Iseghem (Ketnet), Karla De Ceulener (boekhandelaar Salvator), Johan Devrome – voorzitter (docent, illustrator, vormgever),